

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theatrum Asceticum, Sive Meditationes Sacrae

Neumayr, Franz

Ingolstadii [u.a.], 1747

VD18 14516888

Meditatio III. Argumentum tertium, Jactura Coeli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54686)

qui intimas medullas penetrat! *Syn.* Oculo fidei hunc oculum ubique te intuentem semper intuere: semper cogita: *DEus me videt, Deus Dominus, & Judex meus!* hæc cogitatio pellet acediam: excitabit vigilantiam: incitabit curam, ne quid committas, quod DEO displicet, ne quid omittas, quod exigit, ne deficias, cum instat periculum, cum urget tentatio, cum animus labat. *Euf.* *DEus me videt!* utilis, sancta, efficax cogitatio! *Syn.* Væ, quem non movet! tu metue tibi, nam veniet dies, cum isti amabiles radii in tricuspides ignes, & tela lethifera vertentur adversum te, si (quod tam multi faciunt) tu quoque, quæ de rigore Judicii fides prædicat, *experiri malueris, quàm credere.* *Euf.* Credo, timeo, cavebo.

MEDITATIO III.

Tertium Timoris Argumentum

JACTURA COELI.

ARGUMENTUM.

Aud dubiè MORS & JUDICIUM fortia argumenta sunt, & efficacia ad excitandum in nobis, TIMOREM DOMINI, si quis seriò expendit, sive quòd *vita præsentis* omne bonum ex nutu supremi Domini, sive quòd *vita futura* tota felicitas ex severi Judicis *incerta sententia* pendeat. Sed multò potentiùs urgebit affectum hodierna Consideratio, in qua coelestis beatitudinis excitata cupiditas *timorem, jacturæ*, cujus periculum homo pro sui status

status, & conditionis circumstantiis facillimè subit, sic animo figet, ut statuamus, **NEGOTIUM SALUTIS** si non *unicè* curare (quod est eorum, quos à sæculo avullos ad Religionem **DEUS** vocavit) saltem quibuscunque negotiis aliis antehabere, & Apostolo obsequiis scribenti **1. Cor. 3.** *Fratres, tempus breve est: reliquum est, ut qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi, quod idem est, ac monere, ut, qui deserere sæculum in effectu non volunt, aut non possunt, deserant **IN AFFECTU**, quippe qui, nisi seriò coerceatur, facillè abstrahit à cura cæli, & extremo discrimini animam objicit. Serviet huic fini historia, quam **S. Augustinus** **l. 8. Confess. c. 9.** narrat. Trevisis duo ex aula Theodosii **M. primæ nobilitatis viri, & honore militari conspicui, ab Imperatore aucupio ardearum vacante digressi fortè inciderunt in eremum, quam solitarii Ascetæ incolebant, ibique vitam S. Antonii Eremitæ legerunt cum tanta animi commotione, ut continuò relictis rebus suis, & spebus omnibus, servire DEO SOLI decreverint, exemplum eadem die imitantibus utriusque Sponsis, suamque Virginitatem Christo Domino consecrantibus. Erit igitur præsentis Meditationis***

Materia, Cura Cœli.

Puncta duo: **1. Curæ æquitas.**
2. Curæ modus.

Fructus. **TIMOR DEI REMUNERATORIS,** qui non respicit personam hominum, sed merita.

Propositum. Fuga **VITÆ PERICULOSÆ,** qualis eorum est, qui in statu, vel officio multis peccati illicitis obnoxio versantur.

Chorus Ostendit, *ex vitæ melioris Spe,* optabilem probis mortem esse.

PER-

Paulus Asceta.
Fromondus.
Nearchus.
Potitianus.
Marinus.
Leander.
Macarius, Pauli Discip.

PROLOGUS.

Reflexio in Meditationem præteritam, & Præparatio
ad præsentem.

Fides. Ratio.

Ratio. **H**odie respiro ex formidine,
Qua nuper tremuit pectus!..
O lætus, ô magnificus, ô felix aspectus!

Exhibetur cœlum
apertum cum
scala magnifica.

A R I A.

Ah! quis me, quis beabit?
Quis mihi pennas dabit? Ps. 54.
Volabo,
In astra me levabo:
Cœli salvete!
Agri, campi, flumina,
Urbes, horti, nemora,
Valere!

Q 99

2. Cum

2.

Cum opibus, quas *capio*,
 Si comparo, quas *video*,
 Rideo:
 Omnia sordetis!

Palatia Regalia
 Sunt rustica mapalia:
 Valete!
 Non placetis.

Fides. Audio pia desideria:
 Sed nempe desideria,
 Quibûs si cælum emeretur,
 Nemo excluderetur.

Ratio. Excludi cur timeam,
 Quando bipotentibûs portis invitor ad gloriam?

Fides. Non semper patebit hæc janua,
 Dico tibi: veniet dies aliqua,
 Qua multi quærent intrare, & non poterunt, Luc. 13.
 Dies iræ, dies illa, dies tribulationis, & angustiae,
 Dies calamitatis, & miseriae,
 Dies tenebrarum, & caliginis,
 Dies nebulae, & turbinis,
 Dies tubæ, & clangoris super civitates munitas! Soph. 1.
 Magnus dies Domini, & terribilis valde! Joël. 2.
 Dies, qua sol obscurabitur, & luna non dabit lumen,
 Et erit in terris pressura gentium,
 Præ confusione sonitûs maris, & fluctuum, Luc. 21.
 Dies, per quem cæli ardentes solventur,
 Et elementa ignis ardore tabescent! 2. Petri 3.
 Tunc multi ab Oriente, & Occidente venient,
 Et recumbent cum Abraham, Isaac, & Jacob
 In Regno cælorum.

Filii autem regni ejicientur

In tenebras exteriores. Matth. 8.

Tunc, cùm intraverit Paterfamilias, & clauserit ostium,
Multi incipient FORIS stare, & pulsare ostium,

Dicentes: Aperi Domine! . . . .

Et respondens dicet illis: Nescio vos, unde sitis: Luc. 13.

Discedite! . . . Matth. 25.

Et ibunt hi in supplicium æternum,

Justi autem in vitam æternam. Ibidem.

A R I A.

2.

Tunc, infelix, te spectante,

Te in vanum lamentante,

In ipso cœli aditu,

Nutrita à te tamdiu

Emorietur spes:

Et tu, si foris es,

(O rabies horroris!)

Æternùm eris foris.

2.

Ibi fures, fremes, flebis,

Labra Tibi commordebis:

Et ex vi cruciatuum

De fortunata Coelium,

Qua gaudent, requie,

Eviscerabis te,

Æternùm heu! foris

Indignans, quòd sis foris.

Ratio. Diei extremæ calamitatem,

Et jacturæ, si cœlo excludar, gravitatem

Utique intelligo, sed mihi non metuo.

Q 9 9 2

Tua

Tua enim hæc est nuper facta promissio:

Si temetipsam judicaveris,

Non utique judicaberis, 1. Cor. 11.

Judicavi me, damnavi me, sententiam exequor,

Et quotidie mihi morior:

Quid exigis amplius, ut sim securo?

Fides. Ut nunquam, nunquam sis sine cura.

Laudo, quod facis:

Sed, ne cum Phariseo tibi nimium placeas,

Et DEO displiceas, semper cogita,

Quod non coronentur principia,

Sed: *Qui perseveraverit usque in finem,*

Hic salvus erit, Matth. 10.

Jam, quid dicis de te? perseverabis?...

Dic: perseverabis?...

Ratio. Eheu! nescio!

Horrore pilos surrigit hæc cogitatio:

Fides. Bene est: *in hoc hodie te firma timore: perseverabis,*

Si, ne perseveres, nunquam timere cessabis.

DUETTO.

Ratio. O horrida necessitas,

Semper timere, ne reprobus sis!

Fides. O noxia securitas

Vanè censere, quod salvus jam sis!

Amb.e. Duo sunt in agro:

Fides. Unus assumetur,

Ratio. Alter relinquetur,

Et nescio, quis!

Fides. Si times, jam scis:

Ratio. Ah! timor angit me!

Fides. Et angor salvat te!

MEDITATIONIS III

De cura cœli

PUNCTUM I.

Æquitas hujus Curæ.

SCENA I.

Paulus. Macarius.

Paulus senior **M**lites, ais, irruerunt in cellam? qui sunt?
Eremita. quid volunt? *Macarius Eremita juvenis.* Te
 volunt, mi Pater: & ego missus ab ipsis sum,
 ut te requirerem. Sed nihil metue: sunt viri altioris Ordinis,
 & pacifici homines. *Paulus.* Pauperes, mi Macari, non habent,
 quod à militibus timeant: quid enim auferent nihil habenti?
Macarius. Ab his, neque si dives essem, timerem aliquid. Ipsi
 enim divites sunt: splendent aurò, & argentò: corpus purpura,
 & byssus ornat, crista caput: latus defendit gladius multis ada-
 mantibus nitens. *Paul.* Tibi hæc species placet, ut video. Nun-
 quid tu etiam cuperes miles esse? *Mac.* A puero animus prurit
 in heroum facinora. Utinam sit ætas major: hodie cum istis
 militatum abirem. *Paul.* Nosti me, fili mi: non te teneo. Unum,
 si quid meus in te meretur amor, unum obsecro: *Sine consilio ni-*
hil facias, & post factum non penitebit, Eccl. 32. Qua via, ex quo
 statu Divinæ Providentiæ nutus te velit in coelum ducere, de-
 liberandum est prudenter, si statutum feliciter velis. Cœlo ex-
 cidit, fili mi, cœlo excidit, qui statum aut officium eligit, in quo
 salutis *impedimenta* graviora se ingerunt, quàm ut superandis
 speres *suffectura esse media,* quæ suppeditantur: & excidere cœlo

infinita jactura est! *Mac.* Ego te pro Patre veneror. Scio, amari me: absit, ut velim, quod improbas tu. Quod dixi, impetus mentis fuit, non decretum. *Paul.* Gaudeo, sincerum videre: quin & impetus animi generosi laudo. Cresce in magnas spes! modò non spes magnas confundas cum vanis, cum inanibus, cum noxiis. Sed age, ubi sunt, quos ais? *Mac.* Duo per eremum deambulant: duo intrârunt cellam, & legunt, ut tempus fallant. *Paul.* Quem librum legunt? *Mac.* Qui casu jacebat in mensula, & vitam magni Antonii habet. *Paul.* Placet: i, duos qui ambulant, huc reduc ad me: ego ad istos ingredior. *Mac.* Requiro, quo ierint. *Paul.* Hem! animum juvenilem! sperabam Sanctum educari à me: jam scilicet miles erit Macarius meus: ò inutilis labor!.. Quanquam quid gemo? juvenilis impetus fuit: non erit miles. Aut, si erit, num idè frustra laboravi, ut, quæ profunt ad salutem, docerem? non puto. Disponat de Macario DEUS, ut lubet: si DEO serviat, felix est, & ego obtinui finem curæ, quam habeo. Miles, qui licentiæ non laxat frænum, qui fidem servat Principi, & ex fide, atque propter jurisjurandi religionem labores ac pericula militiæ sustinet, *hoc fine*, ut placeat DEO, cui omnis virtus placet, facile meritorum gloriâ in oculis Numinis etiam rigidissimum Ascetam superat. Sed nimirum paucos numeramus, qui ejusmodi sunt: sit, ò sit inter paucos Macarius meus, Deus mi, si quidem vis, ut miles sit. Sed eo ad hospites. Absorpti sunt in sacra lectione: juvat auscultare, quid fiat.

S C E N A II.

Nearchus. Fromondus.

Nearchus HEM! quid iterum lego? ... *Qua erat animi generositate Antonius, nimis abjectum putabat esse servitium cumulandis vacare divitiis, mentemque ad contemplationem rerum cele-*

celestium à DEO formatam in pulveres, & lutum deprimere. Amice! quàm fuit Viri sancti sensus diversus à nostro! Erat Antonius nobilis, erat dives; ut nos: putabat tamen animi esse parum generosi ad curam divitiarum abjicere se, ac terræ affigere: nos contra putamus, nihil posse contingere turpius nostræ stirpi, & sanguini, quàm si pauperes DEum pauperem sequeremur. Quis errat? *Fromondus Aulicus.* Quisque in suo sensu abundat. *Nearch.* Experior. Sed quæro, quis sensus sit vero conformior? age, *Fromonde,* audiam, quid putes: quis errat, nos, an Antonius? *From.* Quæ supra nos, nihil ad nos. *Nearch.* Imò hæc maximè. Cælum, Amice, est supra nos: quid? nihil ad nos, ut illuc tendamus? *From.* Et spero venire etiam per hanc viam, quam ambulo. Memento, quid legeris paulò antè: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, & da pauperibus, Matth. 19.* Nota: *Si vis perfectus esse,* dicebat Dominus, non: *si vis salvus esse.* Itaque facere, quod fecit Antonius, cum hæc verba audivit legi, consilium est, non præceptum. *Nearch.* Assentior: consilium est, non præceptum. Sed hoc interrogo, num turpe sit nobis hoc consilium *sequi?* Antonius putabat, turpe sibi esse, *non sequi:* si nos putamus contrarium, responde, quæso, quis errat? *From.* Video te calefcere. Quid turbas animum disputatione inutili? Antonium ad hoc genus vitæ vocavit DEus, nos non vocavit. *Nearch.* Non hoc jam ago: sed si vocaret DEus, num turpe esset vocantem audire hoc quæro. *From.* Frustra urges: nec enim dubitare fas est, quin gratiam DEus homini faciat, si suadet, qua via ire in cælum debeat: & obedire consilio DEI, qui turpe diceret, blasphemaret: Omitte igitur me laceffere talibus quæstiunculis. *Nearch.* Metuis fortasse, ne audias vocem similem? *From.* Cessa! redeundum ad socios est. *Nearch.* Non possum modò. Suavissimò vinculo me tenet hic liber sibi: Legamus plura. *From.* Quid prodest? admiranda legemus magis, quàm imitanda. *Nearch.* Hæc vox est militis? nihil est animo generoso

roso

roso difficile. Quod alius potuit, hoc ego non possim? eadem est naturæ conditio, idem robur gratiæ: si quid deest, animus deest, & quod desit, pudet! Pergam legere, ut crescat pudor, & animus cum pudore. *From.* Quis animus? abjicere militiam cogitas? aulam deserere? *Nearch.* Parum absum. *From.* Ridiculus es, qui tam subitò. *Nearch.* Ridiculus? num vides Antonium? audiit: *Vade, vende, sequere me!* & subitò abiit, vendidit, secutus est Christum. Euge! audes ridere? *From.* Convictus erat de sua vocatione. *Nearch.* Convictus & mihi est intellectus: voluntas trepidat. *From.* Intellectus convictus est? qua ratione? *Nearch.* Eâdem, qua victus Antonius. Ad contemplationem rerum coelestium formata est mens: ut quid igitur terram occupat? nimis abjicio me, nimis me deprimò, si tam nobilem spiritum terrestribus curis involvo. Hæc animo veritas illuxit clarissimè: pergo legere, donec lumen in meridiem crescat. *From.* Æstuas desideriis magnis, ut illi angoribus solent, qui ignes fatuos pro spectris horrent. Repentè disparebit hæc lux, & cum luce calor. *Nearche,* sinamus alios perfecta sectari: feramus, ut sancti sint: *Nobis sufficiat præcepta servare,* &, si salvi erimus, contenti simus. *Nearch.* Prò miserum frigus! nam ignis nunquam dicit: *sufficit!* Amice, parce, si paulum commotior videat: non loqueris digna viro, minus milite, minimè nobili. *Simus contenti, si salvi erimus! sinamus alios perfecta sectari!* ô vox ignava! hei! quid sibi vult plumatus pileus? quid aurum togæ? quid gemma annuli? quid gladii fulgor? sinamus alios sic incedere: nos contenti simus, si pannus rusticus corpus tegat, & defendat à frigore. Nempe non decet nobilem vestitus de plebe: at frigere animo, nudum virtutis esse, in malè facta veste gratiæ pannosum incedere, & vix plus testam, quàm opus est, ut honestè inter Christianos compareas, hoc sufficit, hoc nobilem decet. Superi! quæ est hæc nobilitas nostra? dum in terra sumus, quis nobilium auditur di-

cere: sinamus alios in aula principatum tenere, sinamus florere gratiâ, promoveri ad honores, affluere opibus, potentiâ crescere sinamus: nobis sufficiat, si simus ultimi, si nos princeps non oderit, si toleret saltem. Nemo ita: alius omnino est sermo, alii gemitus, & suspiria. Promoti sumus, inquiunt, eja! surgamus altiùs! divites sumus: augeamus opes! amat nos Imperator: laboremus, ut amet ardentius, ut neminem præ nobis amet! Quid? falsa memoro?... Nunc cum de CÆLO colloquimur, tu dicis mihi: *Sinamus alios perfecta sectari: nos contenti simus, si salvi erimus.* Sic amicus es mihi? vale! me urget spiritus, ut plura legam: melior Consiliarius hic erit liber. *From.* Amice, insolitis agi te motibus video, non turbabo.... Quamquam turbasti me tu, ut vix me ipse capiam. Fastidiô turgēt pectus; sordent res omnes meæ, & omnes spes: nam verè quid profunt cætera, si cælo excidam? *æquum est, ut hæc prima sit cura mihi, hic unus timor.*

S C E N A III.

Fromondus. Paulus.

Paulus. Salve hospes nobilis, quem nostra non terruit egestas, quò minus subire velles tugurium miserum, & hortum pauperem. *From.* Lubuit. Tu loci es incola, nisi fallor? & potes? *Paul.* Intelligo: Interrogas ex mundi sensu. Affueti palatii, conviviis, theatris, venationibus, ludis, quid in solitudine, nisi miseras, vident? verùm nemo *ex sensu alieno* est miser, sed *ex suo.* Ego autem, si *beatus* non sum (quoniam in hac vita *beatitudo vera* non datur) saltem certum esse existimo, quòd inter miseros sim minimum miser. *From.* Philosophari te video: & tu scito, te Philosopho colloqui. *Paul.* Gaudeo: nam multò feliciùs asceticæ veritates Sipienti se exhibent, quàm de trivio homini. *From.* Igitur rationem sententiæ redde: dixisti, in hac

R r r

vita

vita beatum esse *neminem posse*: Atqui experientia docet, appetitum beatitudinis cuiusvis homini vehementissimum esse: quid? *appetitum ad impossibile* à natura datum esse mihi, vis, ut credam? *Paul.* Eja! habeo auditorem, qui pervidere, quæ dicam, possit: sine, ut paulò altiùs ordiar discursum gravem. *From.* Avidus sum: sed solidè age: paralogismis non falles. *Paul.* Abfit, ut velim: Deo servio, & ut alii Deo servire velint, ardentè desidero. Huic desiderio quando nihil est, quod opportuniùs famuletur, quàm genuina *veræ*, & *apparentis* beatitudinis Idea, securum te esse cupio de mea sinceritate. *From.* Et ego te de mea attentione. *Paul.* Igitur hoc primùm nota: Tria constituit loca Creator Deus incolenda hominibus pro vario statu, cœlum, terram, inferos. *From.* A fide doceor. *Paul.* In cœlo omne gaudium habitat, nullus mœror ingreditur: *Infernus* omnis miseræ centrum est, nec rima solatio patet: *In terra* lætitia luctum occupat, luctus lætitiã: læta tristibus commiscuntur, & nemo est aut perpetuò felix, aut perpetuò miser: succedit continua vicissitudine nox diei, autumno hyems. *From.* Certa loqueris, & quæ nemo prudens in dubium revocet. *Paul.* Infero: stultum esse laborem hominum *beatitudini in terris* inhiantium: sequuntur umbram, amplexantur somnia, adhærent phantasmati, chimæram amant. *From.* Vitæ & loci conditio loquuntur idem: ineptus essem, si contradicerem. Attamen appetitus urget: *vellem beatus esse*: naturæ Auctor quòd velit, ut chimæram desiderem, non potest credi. *Paul.* Propterea, quam appetis, beatitudinem, non esse hujus vitæ, sed *futuræ*, sapienter concludes: atque adeò atrociter decipi, qui *ex bonis præsentibus* se sperant felices fore. Ah! ista bona casus dissipat, corrumpunt curæ, morbi pessumdant, denique mors cum vita tollit, sæpe minimè opinantem prosternens: vera felicitas bonum est *patriæ*, non bonum *viæ*: in via *vicissitudo* habitat, *stabilitas* in termino sedem fixit. *From.* Pleno lumine infundit se oculis hæc

hæc speculatio: *Beatitudo vera in hac vita non datur!* non habeo, quod opponam. *Paul.* At habebis, si voles, conclusiones plures, quam unam, per quas speculatio deducetur ad praxin. *From.* Occurrunt. Prima est: *Ergò appetitus beatitudinis, animæ à natura insitus, unicè figatur in bonis cælestibus!* *Paul.* Figatur, quia sola cælestia beatum faciunt. *From.* Altera: *Ergò Sapientis est, cavere sollicitè, ne, quam appetit, felicitas eripiatur!* *Paul.* Optimè: quoniam qui vult finem, necesse est, ut etiam velit media: addo tertiam: *Ergò sapienter agit, qui pro se eligit vitæ genus, in quo pericula salutis aut nulla, aut rara sunt, media verò abundè suppetunt.* *From.* Adverto: nunc eris Cicero pro tua domo. *Paul.* Ero: sed te obsecro, Domine, ne mihi credas quidquam, nisi de quo convicero. *From.* Confidenter. *Paul.* Bona causa triumphat: sic habe. Commodè omne genus hominum in tres status, sive conditiones distinguas: aliqui *serviunt* hominibus, aliqui *imperant*, alii *neque serviunt, neque imperant*, viventes uni Deo, & sibi. *Qui serviunt hominibus, aut volentes serviunt, aut inviti: si inviti, tristissimam vitam vivunt: & tristitia, quot scelerum parens sit, nemo nescit. Si volentes, studium placendi Domino, timorque displicendi quot flagitiis januam aperit? adde, quòd ex servis hominum alii nimis parùm se occupent, atque otio marceant, quòd vitium omnem spiritum Christianismi extinguit: Alii nimis multis onerentur negotiis, quæ opprimunt animum, sic, ut tanquam ægyptiaco mancipatu constrictus tempus non reperiatur, quo ad cælum se elevet. Inter hæc pericula versatur, qui servit. Non pauciora imperantem circumstant. Per gradus in solium ascenditur: sedet in supremo, qui imperat, ut à subiectis omnibus videatur, & omnes videat: à nemine erubescat videri, neminem intueri contemnat: regulam morum se subditis faciat. Conopœum admonet illum de protectione, quam suis contra miseras debet: tradita illi à Deo & hominibus Respublica fuit, sed nempe in sinum, ut foveatur. Coronam crux ornat in apice posita,*

Rrr 2

quia

quia prima Regibus cura esse debet puritas Religionis, & splendor: præcipuum decus perit, si crucem auferas. *Sceptrum rotundum & breve datur, signum potestatis restrictæ, ac moderatæ, ne in Imperio nihil, nisi Imperium, cogitet, aut credat, non se datum esse subditis, ut regat, sed subditos sibi, ut emungat. In tantis officii obligationibus miramur, cum legimus: Potentes potenter tormenta passuros, & judicium durissimum his, qui præsumunt, fore, Sap. 6. From. Superest, ut tertium genus hominum, nempe qui nec seruiunt hominibus, nec imperant, inter securissimos cœli ponas. Paul. Consequenter decernis: atque ego propterea, cum hanc solitudinem elegi, judico, quod optimam partem elegerim, quippe nullis jam obnoxius animæ periculis, quibus vel subditi, vel Domini obijciuntur, sed communibus tantum, à quibus exemptus est nemo. Eja! non demonstravi, quam vel ex hoc solo titulo inter miseros sim minimum miser? From. Vicisti: vidi enim, quam sit in aula æquè ac in militia uti imperantium, ita obedientium conditio mille implicata affectibus, trahentibus in ruinam. Sed, quid agas? non possumus omnes eremum eligere, & Asceticæ vitæ vacare. Paul. Neque hoc ago, sed hoc tantum, ut intelligas, hospes, gratiam à Deo fieri illis, quos ad hanc vitam vocat, quoniam pericula Salutis maximæ sunt hujus vitæ miseræ, à quibus qui liber est, utique habet, cur cantet quotidie: Te Deum laudamus! Deinde ut tu, qui, quod ex habitu conjicio, & seruis, & imperas aliis, utriusque status discrimina seriò pensans, cautè incedas, ne à via cœli defleas: hæc una te angat cura, ah! una angat, quoniam jactura cœli jactura est omnis boni. From. Pater, intelligo, vera te loqui: nec tamen animus in sententiam abit, ut velit, quod probat. Paul. Nihil istud vel miror, vel moror. Sæculo addictus mutare judicium citiùs potest, quam voluntatem: gratiâ Dei vocantis est opus, ut vincula rumpantur, quæ tenent. From. Gratiam Deus aliquibus offert, cur non omnibus? Paul. Quia gra-*

gratia est. Vocantur aliqui, ut *salvi* fiant, non salvandi nisi obediant: vocantur alii, ut *perfecti* fiant, subituri salutis periculum, nisi fiant: plerique non vocantur, quia gratiæ *singulares* nulli debentur, *communes* sufficiunt omnibus. Cæterum Domine, tuæ quæstiunculæ aliquam animi inquietudinem loquuntur mihi: non licet originem scire? fortè mederi possem. *From.* Socios video, videri nolo: indulge cellam. *Paul.* Tua est, Avertam homines.

S C E N A IV.

Paulus. Potitianus. Macarius. Marinus. Leander.

Potitianus. Hic est, quem ajebas, tuus in spiritu Pater? *Macarius.* Hic ipse, qui voluit, ut hospites ad se invitarem. *Marinus.* Age strenuè causam tuam: Patronos habes. *Leander.* Salvere te jubeo, vir beate. *Paul.* Deridere nimirum hoc titulo meam pauperiem vultis: fero lubens, modò ridicula Deo non sit. *Potit.* Falleris. Veneramur seriò virum nobilem, quem te dicebat discipulus tuus, qui quia te non alio apud nos nomine, Iquàm beati Patris compellavit, quid potuimus, nisi eadem formulâ te salutare. *Paul.* Appellatis non invitum. Nam verè, à quo tempore aulam deserui, beatus sum, certè miser esse cessavi. *Leand.* Ita necesse est loqui te, ne videaris consilii pœnitens. Nisi timeres levitatis infamiam viro nobili cumprimis turpem, fortè quanquam jam proximus senio, mutares cum proposito habitum. *Paul.* Absit, ut lunæ me comparem, quæ reproborum est symbolum. Potiùs nisi hoc vitæ genus jam abhinc viginti annis suscepissem, susciperem hodie: neque enim, nisi expertus novit, quàm suave sit DEO SOLI servire. *Marinus.* Aliter tuus iste, quem vocas, filius loquitur, qui parùm tua videtur gustâsse solatia. Eccur non reddis participem? *Paul.* *Macari,* malène tibi fuit, dum vivis mecum? taces? Superi!

R r r 3

tur-

turbas animi in vultu lego. Domini, vestes, gladii, plumæ vestræ hanc tempestatem concitârunt; nolite decipi: redibit quies juveni, cùm abieritis. *Macar.* Imò liceat mihi per te, mi Pater, abire simul: totus in arma prurio. *Paul.* Tam repentè? *Marin.* Nimirum oppressos à disciplina igniculos suscitavit aspectus militum, & suffocati per Psalteria, per flagra, per jejunia, per legumina, per istam tunicam heroici spiritus revixerunt. *Leand.* Natus ex patre milite Macarius (imò primævo nomine Constantinus hic) miles ut sit, destinatus est à natura: num repugnare te decet? *Paul.* Video, me esse proditum. Domini, rem habete. Macarius est filius mei fratris, qui in bello contra Tyrannum Eugenium in acie pugnans cecidit, cùm iste annum ætatis decimum ageret: Mater obierat antè. Miseruit pupilli me: timui, ne timere Deum, & Domino servire, qui solus est Dominus, negligentius doceretur: suscepi ergò tutoris curam, & Patris officium: num egi malè? *Leand.* Melius filius militis educatus fuisset à milite. *Paul.* Prima debuit cura esse, ut Christianum formarem. Nunc in eligendo vitæ genere fui est juris: prudenti electioni non me opponerem, vel si parens essem: sed dirigi debet juvenis, non trahi. *Potit.* Sua, quod apparet, indoles trahit juvenem: sine, ut Imperatori sistam. Merita Patris, & frons, oculi, vultus adolescentis militarem ferociam spirans spem gratiæ faciunt. *Paul.* Mora consilium dabit, & oratio ad Deum: Impetus repentinæ affectionis bonum non suadet. *Leand.* Prudens es: interea juvat nos omnem tuam videre beatitudinem, & alteram eremi partem perambulare: comitem Constantinum concedis? *Paul.* Adhuc Macarius est, eat. Ubique occurret Macari, unde ambitionis levitatem condemnes. Occurrent flosculi nitida veste supra Salomonem superbi: sed quamdiu? sic perit pompa sæculi. Occurrent arbores amœna specie se in altum tollentes, sed fructu vacuæ: hi sunt labores sæculi, Occurrent fontes, aquarum argentum trahentes

hentes cum grandi strepitu: sed præterlabuntur: hæc sunt ludibria sæculi. Coelum solum bona æterna habet. *Leand.* Nimis tu seria Juveni loqueris: nos aliter exponemus. *Potit.* Ite, ego redibo ad socios: in cella conveniemus, cum revertendum in urbem erit. *Marin.* Conveniemus: tu nos præcede.

S C E N A V.

Paulus. Potitianus. Fromondus. Nearchus.

Potitianus. Quid agunt apud te focii? miror, trahere moram posse tam diuturnam: quo tenes hamo? . . . .

Paul. *Unus assumetur, alter relinquetur!* horrenda sententia! quid? si de te dicta sit, miserrime Macari! heu! attonitus pavor palpitans pectus quatit. *Potit.* Ereptus est homo sibi. Pater! *Paul.* Ah! in aula aliorum otium, aliorum negotia timeo: in militia à vino, à venere, & ab ira metuo Macario meo plùs, quàm à Marte: & in aulam tamen, ad militiam ibis Macari! averte hoc malum, JESU, neque nobilem animam tuo redemptam sanguine immitte in hæc discrimina! *Potit.* Non immeritò gemit: vix enim in re majus discrimen est, quàm inter voces, militia & malitia. Pater! *Paul.* Ignosce hospes: periculum amati juvenis mentem in se abstraxit. De sociis inquirebas, si memini: legunt! *Potit.* Quid legunt? *Paul.* Vitam Magni Antonii legunt. *Potit.* Etiam legi, & præcipuè admiratus sum atrocia, quæ subiit, certamina cum dæmonibus. *Paul.* Admiratus es: nihil præterea? utinam didiceris imitari! ah! si milites debellare diabolos vellent, sicut in homines sæviunt, quàm multos Ecclesia Sanctos haberet, quos coleret. Verùm hoc, opinor, intus agunt collegæ tui. Domini, adest, qui loqui cupit. *Nearch.* Potitiane, quid turbas nos? suaviter convivimus: ego hodie non redibo. *From.* Tecum maneo: licet hic pernoctare per te, Pater? *Paul.* Si paupere cœna, & dura pro strato storea

pote-

potestis contenti esse, offero totum me. *Nearch.* Nihil sollicitus sis: plura miles tolerat. *Paul.* Utinam pro animæ bono! *Potit.* Quid animo agitatis? *Nearch.* Totâ vitâ nunquam meminî egisse me diem tot solatiis uberem: sine diutiùs frui. *From.* Ego ab amico non divellor: statutum est hanc noctem sanctiùs agere, quàm noctes alias. *Potit.* Bene: sit igitur felix nox: ego ad socios redeo, & in urbem cum sociis: ridebunt, & ridiculos vos aulae facient. *Nearch.* Risum licebit ulcisci risu. *From.* Non licet nobis, quod lubet, agere? an servi sumus? hic pernoctare est volupe: quid ad vos? *Potit.* Fervori parce: non affectamus imperium: facite, pro libertate. *Paul.* Ego interim coenam, & stratum apparo, nisi jubetis aliud! *Nearch.* Nunc equidem libentiùs soli sùmus: fac, quod charitas jubet. *Potit.* Tecum eo: conturbatos homines video: quid est actum? *Paul.* Ipse praestolor eventum rei. *Potit.* Cæteris nuntio. *Paul.* Maneant mecum omnes: utiliter agemus noctem. *Potit.* Persuadebo, si possim. Quod me attinet, Pater, si liber ab uxore & liberis forem, convivere perpetuò malle tibi, quàm inter tot discrimina salutis versari. *Deum timeo,* & coelum desidero: cætera flocci facio. *Paul.* Optimus timor est, utinam omnibus militibus familiaris. Domine, si manes hac nocte mecum, audiat à te *Macarius,* quid aula sit, & quid militia. *Potit.* Placet humanitas: condico: idem si collegis suadeo? *Paul.* Rem bonam suades: pro viribus serviam. * *Macte animo Paule,* occasionem offert Deus, qua benefacere animis nobilibus possis.

S C E N A VI.

Nearchus. *Fromondus.*

Nearchus. Quid tricamur diutiùs! amice, responde ad quaestionem unicam, & cesso urgere. Dic: omnibus laboribus, quibus, domi, forisque defungimur, quid quaerimus?
 * Discedunt. major-

mājorne potest esse spes nostra in palatio, quàm ut amici Imperatoris simus? & ibi quid non fragile, plenumque periculis? & quamdiu istud erit? Amicus autem DEI, si voluero, ecce nunc fio. *From.* Et quantillum est illud? quantum hoc? Imperator homo est similis mei, mutabilis, qui hodie amat, cras odit, sæpe immerentem: certè mortalis, cujus gratiã fortè nec annum fruar, & quid deinde? imò si fruar, dum vivo, quid deinde? gratiosum fuisse Imperatori nihil æstimat Deus, qui me judicabit. *Nearch.* Et ego tanti emam favorem putridum? *From.* Rectè, inquis, tanti: nam quantos debet subire labores miles, si vult placere? quanta suscipere pericula fortunarum, sanitatis, vitæ, animæ adeò? nam si Princeps jubet, quod verat Deus, quotusquisque est nostrum, qui palam ausit Deum Principi præhabere? *Nearch.* Et quid deinde? nempe Principis favor tuebitur coram Deo? *From.* O vanissimam vanitatem! favor Principis nec in hac, nec in altera vita potest beatum facere, Dei gratia facit in utraque: & delibero, quid decernam? *Nearch.* Ajunt: possum esse amicus Dei, quin cessem esse amicus Principis. *From.* Possum: sed quanto cum periculo inter tot pericula peccatorum, inter tot incitamenta libidinum, in tanta vitæ licentia, in tanto luxu, inter tot exempla scelerum, cum præfidiis tam exiguis? *Nearche!* fortè moriens horulæ unius inducias petam, ut peccata expiem: & ecce Theodosius, quamcunque sit potens, quamcunque me amet, ne tantillam quidem gratiam potest præstare, ut unâ horâ seriùs mori liceat! Et tamen ex hac gratia quàm multis æternitas pendet? ô miseram servitutem! *Nearch.* Verissima loqueris: sed si conclusio sequitur, quam nos inferimus, migrandum erit in solitudinem omnibus: vacua stabunt palatia: Principes deserentur. *From.* Quid agendum sit aliis, ipsi viderint, quisque prospiciat sibi. *Nearch.* Mihi hoc jam decretum est: *Serviam Domino, qui mori non potest: adhuc de modo delibero.*

S C E N A VII.

*Fromondus, Nearchus, Leander, Marinus, Macarius,
Potitianus.*

Leander. Quid audimus? hic pernoctabitis? *Marinus.* Deliberaturi forsitan de aula cum eremo mutanda? *Nearch.* Sciatis, cum erit opus. *Leand.* Turbide satis: sapientius decrevit Macarius, quem ducemus nobiscum ad Cæsarem. *From.* Nescis, quid petas miser, & quid relinquant. *Macar.* Dixi: sine Patris consilio non abibo. *Potit.* Audiemus, quid dicat: veni mecum. *Leand.* Redite propere: vos valet, & crapulam eremiticam edormite. *Marin.* Sed quid dicemus nostris sororibus domi, sponsis vestris? *Nearch.* Salutem. *From.* Reddamus oculos salutaribus paginis. *Marin.* Tamen Leander, jocamur temere forsitan, & nisi cavemus tempori, amissimus sponseros: Potitianus me terruit: & Nearchus diuturnius jam aulæ tædium fovet, quòd videat spes suas trahi. Nisi caves, Sponsum tua soror non habebit. Igitur consilio Potitiani parendum judico, & hic pernoctandum, ut videamus, quid fiat. *Leand.* Maneamus. Scribam interea epistolum, & per famulum sorori mittam, ut sciat, quid factum sit: supellectilem scriptoriam in cella Macarii vidi. Mittet illa responsorias, quales dicere amor solet. Scribe tu etiam tuæ. *Marin.* Ego non scribo, quoniam mea soror abhorret à nuptiis, nec nisi in mei gratiam se Fromondo addixit. Quodsi intelligeret, sponsum alia agitare consilia, intelligis, quid esset factura. *Leand.* Bene advertis. Sed scrupulus angit: non ago advocatum diaboli, si turbo sancta consilia? *Marin.* Timidus miles es. Ab otio ad laborem homines trahis, bonum est opus, ad quod ego tibi Angelus sum. Quodsi peccatum metuis, suscipio in me: pro te luam. Scribe, dictabo. *Leand.* Venio.

CHO.

C H O R U S

Ostenditur, quàm nulla sit comparatio inter gaudia caeli & terræ, cùm illa solis *diligentibus DEum* præparata, hæc probis & improbis *communia* sint, atque adeò *libenter* deserenda per mortem, quando ex vita piè acta spes est, felicem fore, neque *jacturam celestium* timendam esse.

Mors. Antbropus morituriens. Ephebus. Machaon.

Mors. HÆc est ædes, quam mihi Deus præcepit intrare:
Januam tamen volo pulsare....

Epheb. Heu! spectrum! heu! heu! *

Mors. Ne metue! nil mali tibi faciam:
Nôstine me?

Epheb. Mors es! ah! parce! novi te!

Mors. Lepide! si nôsti me, cur times me?

A R I A

I.

Puelle mi!

Non sum, non sum nigrorum

De gente geniorum:

Non traham te ad tartara:

Ad sidera levabo!

Et post momenta paucula

In coelis te locabo.

Sss g

g. Ab.

* Ut pueri larvam, sic solemus mortem timere.

2.

Abjice crepundia! . . .
 Alia te gaudia
 In cælo recreabunt:
 Lactea, & mellea
 Ibi fluunt flumina:
 Ibi vestes splendidas,
 Ibi dulces epulas,
 Poma, Pyra aurea,
 Vina rubra, gemmea,
 Et, quidquid voles, dabunt
 Puella mi!

Ephēb. Ah! parce! obsecro!

Mors. Quid? non est hæc tibi optabilis fors?
 Adhuc videtur terribilis mors?

Ephēb. Horreo! horreo!

Mors. Ignosco tuæ infantia: parco,
 Sed ingredi, & felix nuntium,
 Quod adsit Mors, perfer ad tuum Dominum.

Ephēb. Heu! quid loqueris? Domino moriendum?
 Non licet nuntiare, nisi velim necare.

Mors. Vir pius est: non habet, cur metuat mortem;
 Ingredere!

Ephēb. Spectrum se putabit videre!

Mors. Spectrum? nequicule!
 Quid enim in me apparet horribile!

Ephēb. Solo aspectu potes occidere,

A R I A.

1.

Quis videat sine terrore,
 Hanc faciem plenam horrore!

Humas

Humanam non esse
Est illam necesse,
Quæ non ad hanc larvam expaveat mens!

Pro oculis scrobes dehiscunt,

In saniem genæ fatiscunt:

Sunt labra truncata,

Frons excoriata,

In ore vix aliquis superest dens.

Mors. Vah! puerum mendacem,
Et insultare morti audacem!

Ephēb. Nihil mentior: age! speculum inspice!

Mors. Prò!.. prò! ut egi improvidè!

Vides cruentum hoc telum?

A nece impii recens reversa sum;

Et habitum mutare oblita:

Non decet ita.

Hoc habitu improbos ferio:

Aliter, aliter probis appareo, *Abeo.*

I, nuntia breves inducias:

Nam redibo cita,

Ut primùm, sicut convenit, fuero vestita.

Ephēb. Quid faciam?... herum moneo de periculo;

Ut vigilem huc statuatur,

Qui redeuntem mortem intrare prohibeat.

Mach. Florille, actum est, herus morietur!

Ephēb. Quid? vivote, te vigile, *Mors* huc ingreditur?

Machaon, obsecro, ne desere Dominum!

Superba *Mors*,

Quæ integrum non timet exercitum,

Strenuum tamen sæpe metuit medicum.

Mach. Metuere se simulat, ut certius decipiat!
 Dixi, Domine, actum est de corpore:
 De anima provide!
 Contra vim mortis non est medicamen in hortis.

Anthr.* De anima maturè providi:
 Accepi viaticum, Rationes composui,
 Paratus sum itineri: & tamen (ô vis affectuum!)
 Et tamen anima his innutrita deliciis
 Trepidat egredi!..

A R I A

r.
 Sic morior! sic separor,
 Et in ætatis flore,
 A tot, quas amo, rebus,
 A tot, quas alo, spebus,
 Sic subitò abripior!...
 Cor rumpitur dolore!..
 Ah! Deus, quid peccavi?
 An nimium amavi!..

2.
 O violæ! ô tulipæ! **
 Valete! & marce!te!
 Aut, num post me vivetis?
 Num alteri crescetis?
 Sit! sit! valet sine me,
 Valet, non marce!te!..
 At mecum, heu! est finis!
 Post horam ero cinis.

Ephéb. Ah! here! ùt ego sortem tuam fleo sincerè!..
 Sed, quis ferit januam?

Mors.

* Medias inter delicias moriens, & velut in Paradiso terrestri.

** Imago deliciarum præsentium, quæ, ùt flores, citò flaccescunt.

Mors. Vitam vides intrare avidam.

Epheb. Io! vita, vita redit, here charissime!

Anthr. Vita? siccine?

Ergò meas audisti querelas, ò bone Domine!..

Salve vita dulcissima!

Accede ad me, ut teneam te!..

Quanquam, cheu! in tantis doloribus

Quid juverit vivere?

Mors. Cessabunt dolores, nihil metue.

Sed mutanda est aura:

Est infalubris hæc regio,

Itaque paratum ad iter videre te gaudeo!

Eja! mecum proficiscere!

Anthr. Ubi igitur jubes me vivere?

Ariose.

Mors. Ubi juvenus nunquam fenescit,

Ubi decòr nunquam pallefcit,

Ubi amor nunquam tepescit,

Ubi sanitas nunquam marcescit,

Ubi gaudium nunquam decrefcit,

Ubi vita terminum nescit. S. Aug.

Anthr. Regionem describis feliciorè istâ,

Quam deseram:

Sed iter, iter me terret: quid? si in via deficiam?

Mors. Nihil angere: *dormientem* transferam.

Mach. Si bene verba penetro, Domine,

Mors latet sub vitæ specie;

Cave, ne vana spe decipias te.

Epheb. Heu me! cur introduxi te!

Anthr. Tùne Mors!.. ò amabilis mors!..

Mors.

Mors. Sum vitā, & Mors,
Mors impiis, vita piis,
Et ô quàm præ ipsa vita magis amabilis!

Antbr. Enimverò desipui, quando te timui:
Qualem sæpe depictam vidi,
Offeam, lacerò vestitam linteò, telò armatam,
Et jam pœne vacuum quassantem clepsydram,
Talem te esse, credidi.

Mors. Talis sum, cùm abeo ad cædem impij:
At Mors Sanctorum
Pretiosa est in conspectu Domini. Psalm. 115.
Non venio *Minister Justitiæ*, sed *Legatus clementiæ*,
Qui *servum fidelem* introducat in gaudium,
Cui nullum aliud comparandum est gaudium.
Quare *jacturam presentium* sine alios deplorare,
Qui post hanc vitam nihil habent amplius,
Quod possint sperare:
Tu ad futura gaudia cùm, duce me, properas,
Nugas, quas deseris, despice,
Et hilariter desere.

A R I A.

I.

Crede Deo:
Sursum eo,
Sursum ad delicias,
Quibus hæc, quæ æstimas,
Gaudia, si comparas,
Bulla, ventus,
Fucus, fumus,
Umbra, somnus,
Nugæ sunt.

2. Cor.

2.
 Contra mentis
 Sensum sentis,
 Præter hæc si gaudia,
 Improbis communia.
 Nulla speras alia:
 O! majora,
 Veriora,
 Reservata
 Probis sunt!

Anthr. Credo! spero! rumpe moram! accelera horam!
 Cupio dissolvi, & esse cum Christo!

Cupio, quia diligo!

Mors. Alas dat dilectio, quibus spiritus evolet!
 Solvo vincula! proficiscere! evola!

Epheb. Heu! heu! mors oculos hero clausit!

Mach. Noli flere, si amasti sincerè.

Non enim est mortuus, sed dormit,
 Imò jam iterum in vitam æternam evigilavit.

O! ut moriatur anima mea

Morte consimili!.. moriatur!..

Anima! huc te compara!

Seriùs, aut citiùs eadem etiam Medico

Eunda est semita. Moriendum!

A R I A.

Accinge te itineri,
 Quod DEUS jubet ingredi:

Quid horres, anxia?

Est via quidem aspera,

Sed via tamen *unica*

Ad Cæli gaudia.

Ttt

2. O

O gaudia!.. ô gaudia!..^{2.}

O gaudia dignissima

Hoc emi pretio!

Sic empta sunt, ô anima,

Ab ipsa SAPIENTIA,

A DEI Filio,

PUNCTUM II

Curæ salutis Modus.

SCENA I.

Fromondus. Potitianus.

Fromondus. **A** Mice, tibi nota est vitæ meæ series, ratio mō-
rum, animus, conditio, facta. Via, quam
ambulo, non ducit ad cœlum, hoc intelli-
go: Nearchus totus ardet amore Cællæ, vidisti: me exem-
plum allicit, & poenitentiaë necessitas trahit. Sed retrahit ti-
mor sermonum, vitæ solitariaë tadium, amor sponsæ, spes
honorum, indoles assueta licentiæ: quid suades? homini, qua-
lem nôsti esse me, num audes spem salutis facere, nisi militiæ
juxta, & aulæ valedicat? loquere, quod sentis: quantumvis
enim repugnet mens ad conditionis mutationem, si tamen ne-
cessariam putes, mutabo: nam *cælum expeto, & volo salvare
animam, quocunque labore constet.* *Pot.* Resolutio heroica pla-
cet: neque est quidquam gloriosius militi, quam posse seipsum
vincere. Sed quò abriperis? Si judicas, militem & aulicum
salvari non posse, nunquid condemnas me? *From.* Sile, in
pudorem me agis. Si aulicus essem, & miles similis Potitiano,
non utique timerem animæ: sed nunc! *Pot.* Opto, ut idem
cum

cum tuo iudicium sit Dei de me! Cæterum hoc habe à me principium: in oculis Numinis nihil interest, *qui sis, sed qualis*: Miles, aulicus, mercator, eremicola, sacerdos, perinde omnes salvari, omnes perire possunt. *From.* Hoc scio: imò assurgere in apicem virtutis *possum* in aula etiam, & inter arma, si possum divitiis uti sobriè, deliciis castè, honoribus modèstè: sed, ut semper *velim*, hoc opus, hic labor erit. Blandior mihi de cautela, quam adhibeo: decerno præsentibus bonis *uti bene*, abuti nunquam: sed quàm diu constabo mihi? Dum utor, *ab ipso usu* cupido voluptatis accenditur, cura cœli paulatim expirat, succedit oblivio æternorum, Rationem affectus opprimit, admittitur scelus, abitur in consuetudinem. Hoc prospicio, perpetuò futurum mihi, & tu, amice, scis, factum esse. Subinde redibo ad poenitentiam, sicut redivi sæpius: quid tum? occasio, exempla, pravi habitus, licentia vitæ militaris retraxerunt, & retrahent in malum idem. Ita cadendo, & resurgendo agetur vita, donec cadam, nec surgam ampliùs. Novi me: persistens in sæculo vix me impendam vitæ constanter piæ: de-erit aliquando *tempus*, aliquando *ocasio*, *voluntas* plerumque. Aliorsum me rapiet affectio, aliorsum curæ, aliorsum negotia publica, & privata: pro rebus æternis multum erit, si interdum supererit quadrans horæ. Omnia cogitavi. *Pot.* Sic vivitur passim, non utique, sicut vivendum esset ex lege Christi. Propterea nitendum est contra torrentem, & eundum, non quàm itur, sed quàm eundum est. *From.* Tangis punctum difficultatis: ut ego à me impetrem, ut vivam in sæculo, *aliter, quàm vivitur*, hoc quis efficiet? non credo, non spero, non possum. *Pot.* Ita si habent res, non est, quod consulam: nisi relinquant omnia, vix eris salvus. Cùm enim una sit ad salutem via *moderatio affectionum*, ne abripiant nos extra septa Decalogi: ille, qui curam Cæli habet, necesse est, ut se resolvat vel *ad pugnam* vel *ad fugam*: pugnare igitur si non vis in sæculo, aut non habes

victoriæ spem de teipso, superest, ut fugias sæculum. *From.* Hem! nunc intelligo, quod dixit Paulus antea, cum docuit, alios vocari ad solitudinem à Deo, ut *perfecti* nant, alios, ut *pœnitentiam* agant: atque *illos*, nisi obediant vocanti, difficulter, *istos* omnino non salvatum iri. Has esse amabilis Providentiæ vias, hanc seriem gratiarum, hunc *curæ salutis modum*. *Potit.* Assentior nihil dubitans. Nunquam ego, quod toties vidi fieri, nunquam Asceticam vitam contempsi, vitam, quam Evangelium commendat, & tot Sanctorum exempla comprobârunt, vitam remotam ab ambitu, ab avaritia, à desideriiis carnis, ab omni propè periculo & occasione peccandi, vitam sanctè otiosam, quia unicè occupatam in negotio æternitatis, vitam, ut brevis sim, Angelicæ æmulam, nam Angelorum hæc est vocatio, SOLI DEO vacare. *From.* Veluti si expertus esses hoc vitæ genus, ita confidenter hæc elogia congeris. *Pot.* Quoniam huc sermo deduxit nos, & ego amico loquor, tu hoc scito, olim juvenem aspirasse me ad solitudinem: inviderunt parentes felicitati meæ, ex mundi more judicantes, prudentius familiæ, & mihi consultum iri, si Aulæ, militiæque admoverer. Cessi per nimiam reverentiam importunis hortatibus, & consilium quidem, non tamen amorem eremi abjeci. Itaque quoties per officium licet, atque offertur occasio, à *turba hominum*, & à *turba negotiorum* expediens me, in solitudinem fugio, ut per aliquot dies cum DEO, cum animo meo, atque cum viro idoneo negotium salutis tractem. Ita per Numinis gratiam *curam cæli* conservo, redeoque ad curas officii alacrior, ad pugnas contra vitium fortior. *From.* Divinum consilium est: Sic enim solitudinis fructus gustas, quin sentias nauseam perpetuitatis. *Pot.* Perpetuitas auget solatium, & eligerem hodie, si liber essem, ut vos: Nunc Marito, & Patri non licet, quod libet, agere. Sed en!

SCE-

S C E N A II.

Fromondus. Potitianus. Macarius.

Fromondus. **M**Acarium video? *Macarius.* Jam Constantinus sum: facite hanc gratiam, magni hospites, & me Imperatori sistite. *Pot.* Quid petas, nescis: ah! nemo est in hac vita beator, nemo pro futura securior, quàm qui nulli hominum aut servit, aut imperat, SOLI DEO famulans. *From.* Vestem suam Nearchus dedit? *Mac.* Et ego meam illi. *Pot.* Consensit Patruus? *Mac.* Si cras idem futurus sit sensus mihi, dimittet volens: sed hanc daturum se precibus noctem dixit, ut impetret mentem aliam. Ut placeo vobis? non iste habitus decentius nobilem vestit? *Pot.* Juveniliter plaudis. *From.* Verè jam Parentis in te imaginem video. Nearchus igitur iam induit Monachum? *Mac.* Cùm abiit à nobis Paulus coenulam paraturus hospitibus, mutavimus vestes, uterque gaudens. *Pot.* At ille optimam partem elegit. *From.* Quibus oculis intuebitur Paulus hanc audaciam? *Mac.* Excusabit Nearchus, qui me coegit. *From.* Et ipse quid? *Mac.* Plenus solatiis in cella orat, totum se DEO consecrans. *From.* Irruo.

S C E N A III.

Potitianus. Macarius.

Pot. **T**U verò quid sentis Constantine? quis agit Spiritus? quas alis spes? & quamdiu mutatio vitæ mulcebit animum: *Mac.* Magnanimis desideriiis turget pectus: Majorum, & Parentis præcipuè gloriosis insistam vestigiis strenuè, nec erit dies, quæ me degenerem ab avita virtute videat. *Pot.* Laudo. Igitur quem vitæ ordinem, & modum statuis? quid primum ages? *Mac.* Cras Cæsari me offeram, & castra sequar. *Pot.* Rectè: & postea quid? *Mac.* In castris Martiæ laudis appetens, quæ feret occasio, promptus in omne discrimen ibo, ut palmas & lauros

T t t 3

lauros

lauros metam. *Pot.* Fortasse favebit fors: quid postea? *Mac.* Postea decoro pulvere sordidus, gloriâ, prædâque dives redibo in aulam, laboris mercedem postulans, favorem Principis. *Pot.* Promoveberis, nisi cursum invidia sufflaminabit: quid postea? *Mac.* Tunc de pulchra, & divite sponsa cogitabo, ut familiæ posteritati consulam, & perpetuitati vetusti sanguinis. *Pot.* Demus, fore, quod speras: quid postea? *Mac.* Operam dabo amplificandis fortunis, & honoribus, quibus stirpis decus in apicem promovebo, omnibus Maioribus major. *Pot.* Spes magnæ! quid postea? *Mac.* In his curis, & studiis consensescens, supremam ætatem quietus, felix, hilaris, inter amabiles lusus nepotum agam. *Pot.* Et postea? ... nihil, quod addas: habes? *Mac.* Nempe de Principe, de Republica, de meo genere bene meritus moriar. *Pot.* Sic finis erit: & per tanta molimina denique parâsti tibi lapidem sepulchralem. Imò non erit finis: urgeo: morieris! & quid postea? ... video te commoveri. Imprudens! repentè adeò oblivisci te decet sanctissimæ institutionis, qua te Patruus imbuit? spes *incertissima* sic subitò inflârunt animum, ut terrenis immerfus æternorum penitus memoriam abjiciat? fac, nulla de tantis te fallat spes (quantum ô quantæ fallent!) quæ de his omnibus solabitur morientem? fatere: hac nocte si moriendum scires, in aula vel castris mori mallet, an in eremo? ... loquere! .. non expectabas, opinor, ab aulico, & milite tam triste monitum: sed fortè, quod à lingua minùs suspecta veniat, vim in animum fortiolem exercet. Constantine! si te DEUS ad vitam solitariam non vocavit, nolim te confirmare: neque hoc ago, ut ab aula, & militia te avocem: sed hoc moneo, ne falsa specie auri streperi deceptus abripi te patiaris per amorem vanitatum à cura *caelestium*. Morieris, & post mortem judicaberis. Quæretur, non, an fueris bonus aulicus, aut bonus miles, sed an BONUS CHRISTIANUS: hoc cura primùm, hoc deinde, hoc postremò: & crede
Poti-

Potitiano (expertus loquor) quantumvis aliqui sive prudentiam suam politicam, sive ferociam militarem jactent, non datur bonus aulicus, nisi qui cælo cavet; non bonus miles, nisi qui timet DEUM.

SCENA IV.

Paulus. Potitianus. Macarius.

Paulus. Talem te invenio, ô Macari! quid erubescis?... Potitiane, adoro Judicia DEI, quorum abyssus multa est! medius inter delicias, & mærorem versor. Nearchus meus est, Fromondus, nisi me animus fallit, etiam erit: & iste me deserit! imò non me deserit, sed te, ô JESU, à vexi lottæ crucis ad signa profani Martis improvidus transfuga. Amice, amavi hunc juvenem pro filio mihi: pro salute animæ hujus diu, noctûque anxius centies iteravi de die ardens suspirium: JESU! quærens hanc animam sedisti lassus: redemisti eam crucem passus: *tantus labor non sit cassus!* institi! ut optimis præceptis imbuerem: invigilavi, ne incideret in laqueos diaboli: correxi errantem paternè: languentem ad exercitium virtutis excitavi: docui fraudes inferni agnoscere, ac debellare: & erat ille obsequens, erat docilis, erat alacris ad nutum, sic, ut ego spes optimas conceperim, & curæ meæ tædia consolans sæpe dicerem mihi: gaude Paule! terra, quam colis, bona est: fructum centesimum feret. Erit Macarius servus DEI, fidelis ad mortem erit. Nunc ecce! lætissimos flores optimæ spei subitò atrox pruina decoxit: non sum infelix? *Pot.* Meritò te queri video: nihil enim dedecet juvenem magis, quàm sequi impetum, non expectatò Majorum consiliò. *Paul.* Sed bene habet: deserere me, infelix, & DEUM desere! en duos DEUS pro uno dedit, & sibi asserit: pro Macario Nearchus, Fromondus erit pro Constantino. *Mac.* Pater! *Paul.* Abi! abi, quò te non DEUS sed cupiditas trahit. Labes ingrati erga me animi, inurba-

na

na festinatio, audax vestium commutatio facta ignaro me, loquuntur contumaciæ crimen, & malum grave præfagiunt cheu! animæ mihi tam charæ impendens. Oro DEum, ne sim propheta: sed hoc me diuturna experientia docuit: malè pereunt juvenes, quorum vitam non consilium, sed impetus regit.

S C E N A V.

Marinus. Leander. Fromondus. Nearchus. Potitiamus.

Marinus. ET quæ est ista stultitia, Pater, quod connivente te, sic Nearchus se nobis sistat? *Leand.* Potitiane, non oculos cruciat hic aspectus? *Nearch.* Amici, exiit mundum mens: abrui me ab omni spe sæculi, & DEO servire statui, & hoc ex hora hac, in loco hoc: vos, si imitari piget, nolite adversari. *Fromonde,* quid oculos terræ figis? cælum aspice! cælum sit in amoribus! *cæli jacturam time!* aut num ego displiceo tibi? *From.* Imò ego mihi. Luctatur adhuc animus: hinc opes, gloria, sponsa, exempla Majorum trahunt: isthinc virtutis rigor, difficilis cum carne pugna, solitudinis horror terrent. *Nearch.* Finem, finem aspice. Opes, gloria, sponsa in cineres eunt: rigor in gaudium, pugna in triumphum, cella in COELUM definit. *Pot.* Video indutum virtute ex alto: Spiritus, Spiritus divinus, Nearchus, te sibi rapuit: gratulor beatam sortem æternæ prodromam. Ora pro me! luctari me cum fluctibus sæculi necessitas cogit: inde non nisi cum maximo labore, & summo periculo enatabo in littus, in quod te secunda navis propè dormientem appellet. *From.* Discerpor effectuum inter se pugnantium rabie: Socii, relinquitte me mihi solum. *Paul.* Ora, *Fromonde,* oratio lumen impetrat, fert quietem. *Nearch.* Ora Magnum Antonium, ut, quod cœpit exemplò agere, perficiat patrocinio.

SCE-

S C E N A VI.

Leander. Nearchus. Paulus. Potitianus. Macarius.

Leand. Non ita facilè, ut vos putatis, confectum negotium est: vinctus es, Nearchus, Cæsar, & sponsa tenent. *Marin.* Paule, ego de Nearchus forori scripsi: illa responsorias inscripsit sponso: Nearchus epistolam vix oculo dignatus ne aperuit quidem, jamque admovit igni, crematurus non lectam, nisi ego eripuissem. Quid? tam crudam facinus Spiritus S. docet? *Nearch.* Pater, Nearchus inscriptio facta est: Nearchus jam mortuus est. *Leand.* Dedisti fidem: teneris ducere. *Nearch.* promisi ducere præ quavis ipsam, si ducturus sim aliquam: jam nullam duco, & nulli teneor. Amorem profanum extinxit sacer: amet soror tua, quem volet sponsum: me amari nolo. *Marin.* Negotium conficiendum cum ipsa erit: responde litteris saltem, hoc humanitas postulat. *Nearch.* Muliebres fraudes timeo, & Evæ blanditias. Dicite, me bene valere: responsum est satis. *Paul.* Date litteras mihi: ego legam. *Nearch.* Acquiesco: habe. *Pot.* Pacificè res agamus. Amici sumus: Amicorum est gratulari amico bonum, quo beatur, non surripere: nemo corrumpat hujus diei, & noctis lætitiā. *Marin.* Consulendum tamen sororibus erit. *Leand.* Et Cæsar postulandus consensus. *Pot.* Cæsar approbationem ego spondeo. *Nearch.* Ego spero: liberi sumus, & nullò sacramentò obstricti: quo jure repugnit nobis? cæterum obstringis, si efficias, ut liceat, etiam à sollicitatione quietis esse. *Pot.* Licebit: sponsor sum. Te quoque, Constantine, reconciliabimus Patri, si potes pati moram, ut tuæ mutationis consilium maturè examinet. *Macar.* Si quid peccatum est, imprudentiæ illud, non malitiæ peccatum fuit: Pater, salvari volo! *Paul.* Vocetur Fromondus! Digitus Dei est hic! laudemus Dominum: plana sunt omnia. O Deus, ô

U u u

magne

magne DEUS, quæ prodigia patras in animis hominum!
Pot. Quid exclamas Pater! *Nearch.* Sponsa meum consilium laudat?

S C E N A VII.

Accedit Fromondus.

From. **A**Vocas ab oratione, mi Pater! quàm pæne in portu fui!
Paul. Audivit preces Dominus: per te, *Nearche*, liceat, ut litteras *Fromondus* legat. *Nearch.* Lege. *Fro.* *Nearcho* Sponso Sponsa salutem dicit. *Nearch.* Habeo. *From.* Quid hæc ad me? *Paul.* Perge modò. *From.* Accepi à fratre litteras hac ipsa hora, qua tibi rescribo. Significat, repentè decretum vite solitariæ te concepisse, & abdicata militia seculari, ut securius cæli jacturam effugeres, statuisse DEO soli servire. *Nearch.* Scripsisti bene. *From.* Addidit: tuo accensum exemplo *Fromondum* similes animo cogitationes jam volvere, & toto corde in paria desideria exarsisse... Sed nondum ita fortis sum, ut decreverim. *Paul.* Perge. *From.* fortè, cùm hæc legerem, unà mecum erat *Fromondi* sponsa, quæ, sicut, quod nôsti, semper à nuptiis abhorruit, ita nunc: amici, quid lego! *Marin.* Perge! *From.* Stupete animis, rem admirandam lego: sicut semper à nuptiis abhorruit, ita nunc exiliit repentè, & plena gaudio, suffusis lacrymis, ac in genua procidens elatis in cælum manibus & oculis exclamavit: O DEUS, si meus *Fromondus* se dicat tibi, sit testis cælum! non impediam: quin ipsa etiam, quod cupiebam diu, voveo in oculis tuis cultum inviolabilem perpetuæ Virginitatis. *Marin.* Amice quid audio? *Leand.* Audiamus omnia. *From.* Laudo factum: & erubescio me: legat alius. *Leander.* Pergo: dicebat hæc cum tanto fervore animi, & vultus, ut ego pariter inflammata, effuso in dulcissimum fletum mirabili solatio,

solatio, eodem me votò sine mora obstrinxerim. *Marin.* Jam ego inclino caput Numini, quod hæc prodigia facit. *Nearch.* Leander, heroinam sororem habes: rursus amo, quia desiit amare me, ut amaret eum, qui solus amabilis est. *Leand.* Concludit: Gratulamur utrique sanctitatis tyrocinium: gratulamini vicissim nobis: beatæ sumus, quia nos Christus desponsavit sibi: valete, & orate pro nobis. *From.* Papæ! surgunt mulieres, & rapiunt cælum: nos viri contenti erimus terris? *Leand.* Amice: ego accedo gratulantibus: tanta mutatio à cælo est. *Marin.* Ego nescio, ubi sim! undique circumstat me admiratio, stupor, extasis! nisi isti homines promulsidem cælici solatii gustent, & aliquid divini nectaris, non possunt sic consentire. *Leand.* Certè nihil hîc, quod agat, natura invenit, nihil diabolus. *From.* Totus in te ardeo, DEUS mi! ignosce imprudentiæ deliberantis tam diu! pudet, à mulieribus fuisse præventum! *Nearch.* Ah! tu es Dominus optimus, quo meliorem nemo optare potest! *From.* Tu es Dominus Maximus, cui non datur par! Quàm stolidus homo est, qui mavult servire alteri, quando tu vocas ad te! vocas me: audio! vocas: æstimo gratiam! vocas: adsum! abite parerga sæculi, miseri mancipatûs insignia! liber sum: soli Deo devoveo libertatem: sic statutum est: Vade retrò Satana! Dominum Deum meum adorabo, & illi serviam, soli! soli! *Paulus.* Macari, quæ est mens tua? *Macarius.* Pudor, dolor, pænitentia affligunt animum: disco ab expertis, quid sit aula, & militia: CÆLI JACTURAM timeo. Recipe in Filium Pater! *Paul.* In horas mutaris: probari debes: i, veniam juvenismi à DEO pete. *Marin.* Et nobis quid suades? *Leand.* Nisi exemplum sequamur, non salvabimur? *Paul.* Absit, ut dicam hoc: hoc moneo, ut prima sit vobis cæli cura, postrema terræ. *Pot.* Æquitas postulat. *Paul.* Modus curæ, aut pugna, aut fuga est. *Fugam* socii elegerunt, quia DEUS huc traxit: vos si non trahit, vult, ut pugnetis. *Securior est via*

U u u 2

prior,

prior, necessaria altera. Sed plura de hoc argumento suggeret ista nox: erit tamen hoc doctrinæ compendium: si deficit animus in facinus tamen illustre, ut DEO soli decernatis servire, saltem servite nemini, nisi *propter Deum*, certè nemini *contra Deum*. Pot. Leand. Marin. O ut saltem hoc!

MEDITATIO IV.

Quartum Timoris Argumentum.

INFERNUS.

ARGUMENTUM.

FACTURA COELI exterrendis animis nobilioribus abunde sufficit, ut excitentur ad curam salutis per quantumvis difficilia media procurandæ: Sed ut aditus *salutari timori* aperiatur in corda hominum crassiorum, quos Apostolus 1. Cor. 2. *Animales* appellat, necesse plerumque est, ut INFERNUS exhibeatur sensibus, atque futura mala ipsis oculis subjiciantur. Hac arte (quod in Historia Ecclesiastica legimus) S. Joannes Apostolus Elpidium quendam ad bonam frugem reduxit. Adolescentem multis ac magnis naturæ donis illustrem haud procul Epheso natum instruxerat ipse, baptizaverat, optimis præceptis imbuerat, & in alias Asiæ Ecclesias discedens Episcopo loci sollicitè commendaverat, fore sperans, ut ad magnum Fidei Christianæ ornamentum cresceret. Verùm Episcopus, quàm par erat, indulgentior *libertatis avido* per suam conniventiam frænum laxavit: unde Juvenis *seleriter* crocitare cum corvis coepit, bonis dotibus ad flagitia